

ПОЛІКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Людмила Галаєвська, мол. наук. співробітниця
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Сучасні умови розвитку суспільства, демократичні перетворення, економічні та наукові реформи, зміни в гуманітарних напрямках зумовлюють необхідність посилення ролі освіти як динамічної системи, яка здійснює безпосередній вплив на розвиток високоосвіченої, творчої, національно свідомої особистості.

Метою дослідження є полікультурне виховання, яке концентрується на декількох педагогічних принципах.

Полікультурна освіта передбачає виховання людської гідності й високих моральних якостей; виховання для співіснування із соціальними групами різних рас, релігій, етносів; виховання толерантності, готовності до взаємного співробітництва.

Головною функцією полікультурної освіти є усунення протиріч між системами й нормами виховання та навчання домінуючих націй й етнічних меншин. До інших функцій полікультурної педагогіки можна віднести: формування уявлень про різноманіття культур та їх взаємозв'язки; усвідомлення важливості культурного виховання для самореалізації особистості; виховання позитивного відношення до культурних відмінностей; розвиток умінь і навичок взаємодії носіїв різних культур на основі толерантності й взаєморозуміння.

У науковій літературі термін „полікультурна освіта” інтерпретується широко, тобто при розкритті його значення педагоги неодмінною складовою вважають виховання. В окремих працях використовують термін „полікультурне виховання” як самостійний. Як справедливо зауважує В. Макаєв у праці „Полікультурна освіта – актуальні проблеми сучасної школи”, термін „полікультурне виховання” включає не тільки освіту людини, але й ціль, завдання й основні напрямки формування особистості, готової й здатної жити в сучасному для нас суспільстві. Під полікультурною освітою розуміється освіта, що передбачає залучення підростаючого покоління до етнічної, національної й світової культури, розвиток на цій основі планетарної свідомості, формування готовності й уміння жити в багатонаціональній середовищі [1, с.78-79].

Розкрито головні завдання шкільної полікультурної освіти в Україні: 1) глибоке й всебічне опанування учнями культури рідного народу як обов'язкової умови залучення до інших культур; 2) формування у здобувачів освіти уявлень про розмаїття культур у світі й у нашій країні, розуміння й внутрішнього прийняття рівноправності народів і рівноцінності їхніх культур, виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей як чинника поступального розвитку світової цивілізації й самореалізації особистості; 3) створення умов із метою залучення та інтеграції учнів до культури інших народів, переважно тих, які проживають в Україні; 4) побудова громадянського виховання на основі поліцентричної моделі національної культури, що забезпечує єдність громадянських та етнокультурних інтересів особистості; 5) виховання

представників усіх національностей у дусі взаєморозуміння, довіри й толерантності, готовності до позитивного міжетнічного й міжкультурного діалогу; б) формування й розвиток умінь і навичок взаємодії з носіями інших культур” [2, с.45].

Виявлено, що полікультурне виховання, сприяє формуванню цілеспрямованої соціалізації здобувачів освіти, спрямоване на оволодіння системою національних і загальнолюдських культурних цінностей, формування комунікативних умінь, що дозволяють учневі здійснювати інтенсивну міжкультурну взаємодію, розуміти інші культури, толерантно ставитися до їх носіїв.

Формування особистості полікультурної є складним та насиченим процесом, вимагає не лише знань про особливості розвитку дитячої особистості, а й усвідомлення неминучості її існування в багатокультурному, різноетнічному світі, необхідності формування в неї готовності до спілкування з представниками різних країн, етносів, з людьми, які відрізняються не лише кольором шкіри чи мовою, а й звичками, традиціями, щоденними ритуалами. Полікультурна вихованість - якість інтегрована та складається з ряду пов'язаних між собою характеристик.

Виділено такі критерії полікультурної вихованості здобувачів освіти:

1. Володіння національною культурою (знання учнями своєї національної приналежності, звичаїв, традицій, символів, відомих представників свого народу).

2. Інтеркультурний критерій, що характеризується рівнем інформованості учнів про культуру інших народів та мотиваційною спрямованістю вивчення іноземної мови.

3. Емоційний критерій (визначається рівнем розвитку в учнів толерантності, терпимого ставлення до представників іншої культури).

Зроблено висновок, що полікультурне виховання є важливим напрямком формування повноцінного члена суспільства і рівень полікультурної вихованості здобувачів освіти зростає з кожним роком навчання, хоча педагоги і недостатньо займаються реалізацією цього напрямку цілеспрямовано. Орієнтуючись на полікультурне виховання здобувачів освіти слід особливу увагу звертати на інформаційне збагачення учнів, розширення їх знань щодо своєї та інших культур, а також на розвиток позитивної вмотивованості навчання.

Ключові слова: полікультурне виховання, функції, полікультурна освіта, критерії полікультурного виховання.

Література.

1. Companion. V.O. (2004) The essence and features of modern multicultural education. Theoretical and methodological problems of education of children and students: Coll. Science. wash. ZhDU Publishing House, 1, 62-67.

2. Kuzmenko V.V. (2006) Formation of multicultural competence of teachers of general educational school, 92.

3. Myropolska N.E. (2008) Multicultural education: Encyclopedia of Education. Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 1040.